

Évközi 23. vasárnap

Bölcs 9,13-19

„Az égi dolgokat kifürkészni”

Melyik ember képes fölismerni Isten akaratát, és ki tudja elgondolni, mit kíván az Úr? Hisz a halandók gondolatai bizonytalanok, és terveink ingatagok. Mert a romlandó test gátolja a lelket, és a földi sátor ránehezedik a sokat tűnődő elmére. Csak nagy nehezen derítjük ki, ami a földön van, és ügyel-bajjal értjük meg, ami kézenfekvő. Hát akkor az égi dolgokat ki tudná kifürkészni? Ki ismerte föl valaha is akaratodat, ha te nem adtál (neki) bölcsességet és nem küldted el a magasból szent lelkedet? Csak így lettek simává a földön lakók útjai, s így tanulták meg az emberek, mi kedves a szemedben. Csak a bölcsesség által menekültek meg.

A Bölcsesség könyve írójának sokáig Salamont tartották, aki a bölcsességi irodalom patrónusa volt a zsidók számára. Ez a könyv Egyiptomban, Alexandriában íródott Kr. e. 145 környékén, mivel az író felhasználja az Ószövetség görög fordítását. A szerző célja, hogy az Egyiptomban a görög filozófia hatása alá került csaknem félmillió zsidóságot visszavezesse az eredeti zsidó erkölcsi szokásokhoz, illetve azt a célt is kitűzte, hogy a görögöket is megnyerje a zsidó vallás számára. Később ezért a célért dolgozott Alexandriai Philón (Kr. e. 20 és Kr. u. 50 közötti) is, és eszközként használták az allegorikus exegézist.

A most idézett, és a Salamon szájába adott szöveg az égi bölcsesség megszerzésének a nehézségéről beszél. Az eredeti szituációt az 1Kír 3,6-9-ben és a 2Krón 1,1-13-ban olvashatjuk, amikor a felszentelt templomban Salamon király a bölcsességért könyörög. Ezen ima parafrázisával találkozhatunk ebben a szövegben, amelyet szerzője már a hellén filozófia iránt érdeklődők ízlése szerint alakított át. A teljes ima három részből áll és mindegyik szakasz koncentrikusan szerkesztett. Az első szakasz (1-6.) központi témája, hogy Isten az embert minden más lény fölé rendelte a teremtéskor. Salamon itt arra kéri a Mindenhatót, hogy adja meg neki is a bölcsességet, hiszen ő is ember. A második szakaszban (7-12.) Salamon, az Isten népe fölé rendelt király, az Istennél lakozó bölcsességet Istentől kéri, hogy megtudja, mi a kedves Isten számára, és igazságosan uralkodhasson. A harmadik szakaszban (13-18.) maga Salamon fejt ki, hogy senki emberfia nem ismerheti Isten terveit, mivel az ember gondolatai gyarlók. Fizikai gyengeségünk miatt, még a földi

ismeretek megszerzése is nehézségekbe ütközik. Még nehezebben jövőnk rá a mennyei bölcsességre. Ez számunkra lehetetlen, hacsak Isten nem adja meg ezt nekünk.

A gondolatmenet hasonlít a bölcsességi zsolttárokhoz (Zsolt 33,6; Péld 8,27–30). Nem véletlen, hogy a keleti atyák – Órigenész és Ciprianus – éppen úgy kedvelték ezt a könyvet, mint a nagy nyugati egyházatyák, Jeromos, Ágoston és Ambrus. Szívesen magyarázták keresztény értelemben a fenti szövegeket. Alkalmas volt a szöveg mind az elmélkedésre, mind pedig a filozófiai kultúrán felnőtt római értelmiség megnyerésére.

A bölcsességi irodalom nemcsak a zsidó szakrális irodalom része volt, hanem az egész Kelet irodalmában is megtalálható. A zsidók Salamon hagyománya alapján igyekeztek azt a saját vallási hagyományaik részesévé tenni, tapasztalatait beépíteni saját világszemléletükbe, vallási nevelésükbe. Az egyik elképzelés szerint először csak arisztokrata körökben vált ismertté, és a zsidó állami hivatalnokok oktatási rendszerének volt a része a bölcsesség oktatása, hogy a jogi előírásokat kellő tapasztalattal alkalmazzák a hivatalnokok. A zsidó bölcsességi irodalom mindig kettős jelleget mutatott. Egyrészt azokat az elveket és trükköket igyekezett átadni az utódoknak, amelyek segítségével sikeres karriert érhet el a növendék, és gazdagságát, sikert meg is tudja őrizni. A másik része a bölcsességnek vigasztaló jellegű volt. A szenvedésben és nyomorúságban, az Isten igazságában kételkedő embert igyekezett vigasztalni. Ezek közé tartozik az a bölcsesség is, amely Isten művein elmélkedik és Isten titkait akarja kifürkészni a teremtés rendjéből.

Régen az emberek bölcsességüket gyakorta a piacon osztották meg egymással. Ma ez némileg megváltozott, az emberek inkább csak a piacról beszélnek. Ez a megváltozott irányulás nemcsak a világ átfogó ismeretéről mondott le akkor, amikor minden erejével csak a haszon-szerzésre kezdett koncentrálni, hanem az Isten szándékának megismeréséről is. Az égi dolgok kifürkészése helyett csak a földi haszon megszerzésére irányul a gondolata, és mindez átalakítja viselkedését is. Talán ezért van, hogy nehezebben talál választ a fájdalomra, az élet értelmére és céljára.